

SAYI :18745356-101.07.04-E.9744

BAŞVURU NO : 2017/16556

KARAR TARİHİ : 05/06/2018

TAVSİYE KARARI

BAŞVURAN :
BAŞVURAN VEKİLİ / TEMSİLCİSİ : -
BAŞVURUYA KONU İDARE : Milli Eğitim Bakanlığı
BAŞVURUNUN KONUSU : Sözleşmeli öğretmen olan başvuranın çocuğunun sağlık mazereti nedeniyle yer değiştirme talebi hakkındadır.
BAŞVURU TARİHİ : 25.12.2017

I. BAŞVURANIN İDDİA VE TALEPLERİ

1. Başvuran tarafından, Kurumumuza yapılan başvuru ve eklerinde, özetle;

1.1. Şırnak Cizre Mithat Paşa Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi'ne 13/10/2016 tarihinde sözleşmeli İngilizce öğretmeni olarak atandığını ve halen görev yapmakta olduğunu,

1.2. %81 oranında zihinsel ve bedensel engelli, bakmakla yükümlü olduğu çocuğunun tedavisinin atandığı Şırnak İlinin Cizre ilçesinde, Şırnak İlinde veya yakın illerde mümkün olmaması sebebiyle eski ikametgahı olan Denizli'de bırakmak zorunda kaldığını,

1.3. Eşinin özel sektörde serbest veteriner hekim olarak çalıştığını ve çocuğun bakımını ablası ile üstlendiğini,

1.4. Çocuğunun epilepsi hastası olması sebebiyle duygusal anlamda olumsuz etkilendiğini, nöbetlerinde nefessiz kaldığını ve bu durumun çevresindekilerce anlaşılamayabileceğini, nefessiz kaldığı durumlarda beyindeki hücrelerde tahribat oluşabileceğini,

1.5. Sağlık özründen kaynaklı olarak çocuğunun tedavisinin mümkün olduğu Denizli iline tayinini talep ettiğini ancak Bakanlıkça "aile mazeretine bağlı yer değiştirmelerde bu madde uyarınca istihdam edilen öğretmenin eşi bu öğretmene tabidir" hükmü dayanak alınarak talebinin reddedildiğini,

ifade ederek sağlık mazeretine dayalı olarak Denizli iline tayininin yapılmasını, mümkün değilse çocuğunun tedavisinin mümkün olduğu başka bir iline tayinin yapılmasını talep etmektedir.

II. İDARENİN BAŞVURUYA İLİŞKİN AÇIKLAMALARI

2. Milli Eğitim Bakanlığı'nın 13/02/2018 tarihli ve 3076921 sayılı yazısında, özetle;

2.1. Başvuranın Cizre İlçesi Mithat Paşa Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesinde 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 4/B maddesi gereğince Sözleşmeli İngilizce öğretmeni olarak atanarak görevine başladığı ve halen bu görevine devam ettiği,

2.2. Millî Eğitim Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında 652 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin Ek 4 üncü maddesinin birinci fıkrasında Öncelikle kalkınmada birinci derecede öncelikli yörelerde olmak üzere Bakanlığın boş öğretmen norm kadrosu bulunan örgün ve yaygın eğitim kurumlarında 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 4 üncü maddesinin (B) fıkrası kapsamında sözleşmeli öğretmen istihdam edilebildiği, üçüncü fıkrasında ise, aile birliği mazeretine bağlı yer değiştirmelerde kadrolu olarak istihdam edilen personelin sözleşmeli öğretmen olan eşine tabi olduğu,

2.3. 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 4 üncü maddesinin (B) fıkrası kapsamında çalışan sözleşmeli öğretmenler, 652 sayılı Millî Eğitim Bakanlığı Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnameye eklenen Ek 4 üncü maddenin üçüncü fıkrası hükümlerine göre dört yıl süreyle başka bir yere atanmaları mümkün olamadığı,

2.4. Bakanlığa bağlı eğitim kurumlarının öğretmen ihtiyacının bütçe kanunlarının verdiği yetkinin yanında Bakanlar Kurulunca Bakanlığa tahsis edilen ve Maliye Bakanlığınca kullanım izni verilen kadro/pozisyon sınırlılığında karşılanabildiği,

2.5. Kalkınmada birinci derecede öncelikli yöreler kapsamında bulunmayan Denizli İlinde sözleşmeli öğretmen pozisyonu bulunmadığı, söz konusu mevzuat hükümleri gereğince bugün itibariyle Bakanlıkça yapılacak herhangi bir işlem bulunmadığı ifade edilmiştir.

III. İLGİLİ MEVZUAT

3. **18/10/1982 tarihli ve 2709 sayılı T.C. Anayasasının Cumhuriyetin nitelikleri başlıklı 2' nci maddesinde** "Türkiye Cumhuriyeti, toplumun huzuru, milli dayanışma ve adalet anlayışı içinde, insan haklarına saygılı, Atatürk milliyetçiliğine bağlı, başlangıçta belirtilen temel ilkelere dayanan, demokratik, laik ve sosyal bir hukuk Devletidir." hükmü; "**Devletin temel amaç ve görevleri**" başlıklı **5'inci maddesinde** "Devletin temel amaç ve görevleri, Türk milletinin bağımsızlığını ve bütünlüğünü, ülkenin bölünmezliğini, Cumhuriyeti ve demokrasiyi korumak, kişilerin ve toplumun refah, huzur ve mutluluğunu sağlamak; kişinin temel hak ve hürriyetlerini, sosyal hukuk devleti ve adalet ilkeleriyle bağdaşmayacak surette sınırlayan siyasal, ekonomik ve sosyal engelleri kaldırmaya, insanın maddi ve manevi varlığının gelişmesi için gerekli şartları hazırlamaya çalışmaktır." hükmü; "**Kanun önünde eşitlik**" başlıklı **10' uncu maddesinde** "Herkes, dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasi düşünce, felsefi inanç, din, mezhep ve benzeri sebeplerle ayırım gözetilmeksizin kanun önünde eşittir. Kadınlar ve erkekler eşit haklara sahiptir. Devlet, bu eşitliğin yaşama geçmesini sağlamakla yükümlüdür. Bu maksatla alınacak tedbirler eşitlik ilkesine aykırı olarak yorumlanamaz. Çocuklar, yaşlılar, özürlüler, harp ve vazife şehitlerinin dul ve yetimleri ile malul ve gaziler için alınacak tedbirler eşitlik ilkesine aykırı sayılmaz. Hiçbir kişiye, aileye, zümreye veya sınıfa imtiyaz tanınmaz." hükmü, "**Çalışma hakkı ve ödevi**" başlıklı **49' uncu maddesinde** "Çalışma, herkesin hakkı ve ödevidir. (Değişik: 3/10/2001-4709/19 md.) Devlet, çalışanların hayat seviyesini yükseltmek, çalışma hayatını geliştirmek için çalışanları ve işsizleri korumak, çalışmayı desteklemek, işsizliği önlemeye elverişli ekonomik bir ortam yaratmak ve çalışma barışını sağlamak için gerekli tedbirleri alır."; **50'inci maddesinde** "Kimse, yaşına, cinsiyetine ve gücüne uymayan işlerde çalıştırılmaz. Küçükler ve kadınlar ile bedeni

ve ruhi yetersizliği olanlar çalışma şartları bakımından özel olarak korunurlar.” hükmü; **61’nci maddesinde** “(...)Devlet, sakatların korunmalarını ve toplum hayatına intibaklarını sağlayıcı tedbirleri alır.(...)” hükmü; **“Dilekçe, bilgi edinme ve kamu denetçisine başvurma hakkı”** başlıklı **74’üncü maddesinin üçüncü ve dördüncü fıkralarında** “Herkes, bilgi edinme ve kamu denetçisine başvurma hakkına sahiptir. Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına bağlı olarak kurulan Kamu Denetçiliği Kurumu idarenin işleyişiyle ilgili şikâyetleri inceler” hükmü yer almaktadır.” hükmü; **Kamu hizmeti görevlileriyle ilgili hükümler, Genel ilkeler başlıklı 128’nci maddesinde** “Devletin, kamu iktisadi teşebbüsleri ve diğer kamu tüzelkişilerinin genel idare esaslarına göre yürütmekle yükümlü oldukları kamu hizmetlerinin gerektirdiği asli ve sürekli görevler, memurlar ve diğer kamu görevlileri eliyle görülür. Memurların ve diğer kamu görevlilerinin nitelikleri, atanmaları, görev ve yetkileri, hakları ve yükümlülükleri, aylık ve ödenekleri ve diğer özlük işleri kanunla düzenlenir. (Ek cümle: 7/5/2010-5982/12 md.) Ancak, malî ve sosyal haklara ilişkin toplu sözleşme hükümleri saklıdır.” hükmü düzenlenmiştir.

4. 14/06/2012 tarihli ve 6328 sayılı Kamu Denetçiliği Kurumu Kanunu’nun “Kurumun Görevi” başlıklı 5 inci maddesinin birinci fıkrasında; *“Kurum, idarenin işleyişiyle ilgili şikâyet üzerine, idarenin her türlü eylem ve işlemleri ile tutum ve davranışlarını; insan haklarına dayalı adalet anlayışı içinde, hukuka ve hakkaniyete uygunluk yönlerinden incelemek, araştırmak ve idareye önerilerde bulunmakla görevlidir.*”

5. Birleşmiş Milletler (BM) İnsan Hakları Komisyonu’nun 3 Mart 1992 tarihli 1992/54 sayılı ve BM Genel Kurulu’nun 20 Aralık 1993 tarihli 48/134 sayılı kararlarıyla kabul edilen İnsan Haklarının Geliştirilmesi ve Korunması İçin Kurulan Ulusal Kuruluşların Statüsüne İlişkin İlkeler(Paris Prensipleri)’de; “(...)Ulusal kuruluşlar, yürürlükteki yasaları, mevzuatı ve yasa tasarıları ile yasa önerilerini incelerler ve metinlerin, insan haklarının temel ilkeleriyle uyumlu hale getirilmeleri için uygun gördükleri tavsiyeleri yaparlar; gerek gördükleri takdirde, yeni yasaların kabul edilmesini, yürürlükteki yasaların uyumlu hale getirilmesini ve idari önlemlerin alınmasını veya değiştirilmesini tavsiye ederler. (...)Ulusal düzeyde yürürlükte olan yasaların, mevzuatın ve uygulamaların, insan haklarına ilişkin uluslararası belgeler ve mekanizmalarla uyumlu hale getirilmesini ve hayata geçirilmesini teşvik ederler ve sağlarlar.” kararına yer verilmiştir.

6. 01/07/2005 tarih ve 5378 sayılı Engelliler Hakkında Kanun’un “Amaç” başlıklı 1’inci maddesinde; *“Bu Kanunun amacı; engellilerin temel hak ve özgürlüklerden faydalanmasını teşvik ve temin ederek ve doğuştan sahip oldukları onura saygıyı güçlendirerek toplumsal hayata diğer bireylerle eşit koşullarda tam ve etkin katılımlarının sağlanması ve engelliliği önleyici tedbirlerin alınması için gerekli düzenlemelerin yapılmasını sağlamaktır.”* hükmü, **“Tanımlar” başlıklı 3’üncü maddesi j fıkrasında j) Makul düzenleme:** *Engellilerin insan haklarını ve temel özgürlüklerini tam ve diğer bireylerle eşit şekilde kullanmasını veya bunlardan yararlanmasını sağlamak üzere belirli bir durumda ihtiyaç duyulan, ölçüsüz veya aşırı bir yük getirmeyen, gerekli ve uygun değişiklik ve tedbirleri, ifade eder.*” hükmü **“Genel Esaslar” başlıklı 4’üncü maddesinin g fıkrasında** *“Engeli olan çocuklara yönelik hizmetlerde çocuğun üstün yararının gözetilmesi esastır”* hükmü düzenlenmiştir.

7. 14/7/1965 tarihli ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu’nun “Amaç” başlıklı 2’nci maddesinde, “Bu Kanun, Devlet memurlarının hizmet şartlarını, niteliklerini, atanma ve yetiştirilmelerini, ilerleme ve yükselmelerini, ödev, hak, yüküm ve sorumluluklarını, aylıklarını ve ödeneklerini ve diğer özlük işlerini düzenler. Bu Kanunda öngörülen yönetmelikler Bakanlar Kurulu Kararı ile yürürlüğe konulur.” hükmü, **“Temel ilkeler” başlıklı 3’üncü maddesinde,** “Bu kanunun temel ilkeleri şunlardır: Sınıflandırma: A) Devlet kamu hizmetleri görevlerini ve bu görevlerde çalışan

Devlet memurlarını görevlerin gerektirdiği niteliklere ve mesleklere göre sınıflara ayırmaktır. Kariyer: B) Devlet memurlarına, yaptıkları hizmetler için lüzumlu bilgilere ve yetiştirme şartlarına uygun şekilde, sınıfları içinde en yüksek derecelere kadar ilerleme imkanını sağlamaktır. Liyakat: C) Devlet kamu hizmetleri görevlerine girmeyi, sınıflar içinde ilerleme ve yükselmeyi, görevin sona erdirilmesini liyakat sistemine dayandırmak ve bu sistemin eşit imkanlarla uygulanmasında Devlet memurlarını güvenliğe sahip kılmaktır.” hükmü; **“İstihdam şekilleri” başlıklı 4 üncü maddesinde**; “Bu Kanuna tâbi kamu idarelerinde ve dış kuruluşlarda belirli bazı hizmetlerde çalıştırılacak personelin de zorunlu hallerde sözleşme ile istihdamları caizdir.” **“Yer değiştirme suretiyle atanma” başlıklı 72’nci maddesinde** “(Değişik: 12/5/1982 - 2670/25 md.) Kurumlarda yer değiştirme suretiyle atanmalar; hizmetlerin gereklerine, özelliklerine, Türkiye’nin ekonomik, sosyal, kültürel ve ulaşım şartları yönünden benzerlik ve yakınlık gösteren iller gruplandırılarak tespit edilen bölgeler arasında adil ve dengeli bir sistem içinde yapılır.(...) (Ek fıkra: 6/2/2014-6518/10 md.) İlgili mevzuatı uyarınca verilecek rapora göre kendisi, eşi veya birinci derece kan hısımlığı bulunan bakmakla yükümlü olduğu aile fertleri engelli olan memurların engellilik durumundan kaynaklanan yer değiştirme taleplerinin karşılanması için düzenlemeler yapılır. (Değişik: 29/11/1984 - KHK 243/13 md.) Memurların atanamayacakları yerler ve bu yerlerdeki görevler ile kurumların özellik arz eden görevlerine atanabilmeleri için hangi kademelerde ne kadar hizmet etmeleri gerektiği ve yer değiştirme ile ilgili atama esasları Devlet Personel Başkanlığınca hazırlanacak bir yönetmelikle belirlenir. Kurumlar atamaya tabi olacak personeli için bu yönetmelik esaslarına göre Devlet Personel Başkanlığının görüşünü almak suretiyle bir personel ve atama planı hazırlar. (...)” hükmü yer almaktadır.

8. 652 sayılı Milli Eğitim Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Ek 4 üncü maddesinde;

“(1) Öncelikle kalkınmada birinci derecede öncelikli yörelerde olmak üzere Bakanlığın boş öğretmen *norm kadrosu bulunan örgün ve yaygın eğitim kurumlarında 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 4 üncü maddesinin (B) fıkrası kapsamında sözleşmeli öğretmen istihdam edilebilir.*

... (3) *Bu madde uyarınca atanan sözleşmeli öğretmenler dört yıl süreyle başka bir yere atanamaz. Aile birliği mazeretine bağlı yer değiştirmelerde bu madde uyarınca istihdam edilen öğretmenin eşi bu öğretmene tabidir. Sözleşmeli öğretmenler, aday öğretmenler için öngörülen adaylık sürecine tabi tutulur. Sözleşmeli öğretmenlerden sözleşme gereği dört yıllık çalışma süresini tamamlayanlar talepleri halinde buldukları yerde öğretmen kadrolarına atanır. Öğretmen kadrolarına atananlar, aynı yerde en az iki yıl daha görev yapar, bunlar hakkında adaylık hükümleri uygulanmaz.*”, düzenlemelerine yer verilmiştir.

9. Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesinin 11/05/1980 tarihinde kabul edilen İdari Takdir Yetkisinin Kullanılmasına İlişkin R(80)2 Sayılı Tavsiye Kararına Ek Takdir Yetkisinin Kullanılmasında Uygulanacak Temel İlkeler bölümünde *“Takdir yetkisini kullanan bir idari makam; (1) Yetkinin verilmiş amacından başka amaç güdemez. (2) Yalnızca olaya ilişkin öğeleri hesaba katarak nesnelliğe ve tarafsızlığa uyar. (3) Hakkaniyete uymayan ayrımcılığı önleyerek yasa önünde eşitlik ilkesini gözetir. (4) İşlemin amacıyla, kişilerin hakları, özgürlükleri veya menfaatleri üzerindeki olumsuz etkileri arasında uygun bir denge sağlar.”* ifadelerine yer verilmiştir.

IV. KAMU DENETÇİSİ SADETTİN KALKAN’IN KAMU BAŞDENETÇİSİ’NE ÖNERİSİ

10. Kamu Denetçisi tarafından yapılan inceleme ve araştırma neticesinde; Milli Eğitim Bakanlığının görev alanı çerçevesinde eğitimde fırsat eşitliğini sağlamak amacıyla getirilen sözleşmeli öğretmenlik uygulaması kapsamında, ilgili mevzuatta atananların 4 yıl süreyle başka yere

atanmayacağı yönünde bir hüküm bulursa da, ağır sağlık sorunları nedeniyle ilgililerin yaşadıkları mağduriyetler karşısında, insan yaşamının kutsallığının bir yansıması olan sağlık hakkı konusundaki Anayasal hükümler ve ülkemizin taraf olduğu uluslararası sözleşmelerde yer alan taahhütlerimizi dikkate alarak ve çocuğun yüksek yararı göz önünde bulundurularak, sosyal devlet olmanın ve ölçülülük ilkesi ile hakkaniyet ilkesinin bir gereği olarak, ilgililere idare tarafından gerekli kolaylığın sağlanması gerektiği değerlendirildiğinden; başvuranın atamasının, mümkünse Denizli İline, değilse başvuranın engelli çocuğunun tedavisi mümkün olan bir ile yapılması yönünde idareye tavsiyede bulunulması yönünde hazırlanan öneri Kamu Başdenetçisi'ne sunulmuştur.

V. DEĞERLENDİRME VE GEREKÇE

A. Hukuka, Hakkaniyete ve İnsan Haklarına Uygunluk Yönünden Değerlendirme

- 11.** Başvuran, %81 oranında zihinsel ve bedensel engelli, bakmakla yükümlü olduğu çocuğunun tedavisinin atandığı Şırnak İlinin Cizre ilçesinde, Şırnak İlinde veya yakın illerde mümkün olmaması sebebiyle sağlık mazeretine dayalı olarak Denizli iline tayininin yapılmasını, mümkün değilse çocuğunun tedavisinin mümkün olduğu başka bir ile tayinin yapılması talebinde bulunmaktadır.
- 12.** 668 sayılı Olağanüstü Hal Kapsamında Alınması Gereken Tedbirler ile Bazı Kurum ve Kuruluşlara Dair Düzenleme Yapılması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ile 652 sayılı Milli Eğitim Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnameye eklenen ve 6755 sayılı Kanun ile kabul edilen bahse konu madde hükmüne göre, öncelikle kalkınmada birinci derecede öncelikli yörelerde örgün ve yaygın eğitim kurumlarındaki öğretmen ihtiyacını karşılamak üzere boş öğretmen norm kadrolarına sözleşmeli personel istihdam edilebileceği düzenlenmiş, ancak sözleşmeli öğretmenlerin yer değiştirmeleri konusunda süre yönünden kısıtlamalar getirilmiştir.
- 13.** Buna göre, sözleşmeli öğretmenlerin atandıkları yerlerinde 4 yıl görev yapmalarının zorunlu olduğu, bu süre zarfında başka bir yere atanamayacağı, aile birliği mazeretine bağlı yer değiştirmelerde bu madde uyarınca istihdam edilen öğretmenin eşinin bu öğretmene tabi olduğu, sözleşmeli öğretmen statüsünden kadrolu öğretmen statüsüne geçme talepleri olduğu takdirde buldukları yerde 2 yıl daha görev yapmaları gerektiği hükme bağlanmıştır.
- 14.** Kanun koyucunun bu yönde bir düzenleme yapmasının nedeninin, daha önceki dönemlerde yaşanan kalkınmada öncelikli yörelere atanan öğretmenlerin çoğunun eş durumu ve diğer nedenlerle bu bölgelerde bir yıl kaldıktan sonra tayin istemeleri, bu konuda sahte evliliklerin dahi vuku bulması, ilk atamada % 90'ın üzerine çıkan öğretmen doluluk oranlarının bir yıl içerisinde bazı illerde % 50'nin altına düşmesi, çok sayıda öğretmenin mazerete bağlı yer değiştirmesi nedeniyle ödenen yollukların ve öğretmen eksikliği nedeniyle ek ders karşılığında yapılan görevlendirmelerin Bakanlık bütçesine ekstra mali yük getirmesi, ücretli öğretmenlik uygulamasına gidilmek zorunda kalınması, ayrıca bu bölgelerde öğretmenlerin görev yapma sürelerinin ortalama bir buçuk yıl olması sebebiyle kalkınmada öncelikli bölgelerde yaşayan çocukların ve gençlerin öğretmensiz kalmaları ve sık sık öğretmenlerinin değişmesinden dolayı düzenli ve sağlıklı bir şekilde eğitim hakkından yararlanmamaları gibi sorunlarla karşılaşılması olduğu değerlendirilmektedir.
- 15.** Kalkınmada öncelikli bölgelerde öğretmen tutamayan ve mevcut ekonomik koşulları içinde memurlarının (öğretmenlerin) adil ve dengeli bir şekilde dağılımının sağlanması için bir çare üretmek zorunda olan kanun koyucunun bulduğu yöntemin ise, özellikle kalkınmada öncelikli

bölgelerde görev yapacak öğretmenlerin 4 + 2 yıl boyunca atandıkları yerde kalmalarını sağlamak üzere, sözleşmeli öğretmenlere mazerete dayalı yer değişikliği hakkının verilmemesi, devlet memuru olan eşin sözleşmeli öğretmene tabi olması, ayrıca öğretmenlerin sözleşmeli olarak atanması yönünde bir düzenleme yapılması olduğu; kanun koyucunun, bu yolla eğitim hizmetinin düzenli bir biçimde yürütülmesini amaçladığı görülmektedir.

16. Bununla birlikte, iç hukukumuza baktığımızda, öncelikle Anayasamızın 2 nci maddesinde Devletimizin nitelikleri sayılmış ve sosyal bir hukuk Devleti olduğu vurgulanmış; 5 inci maddesinde Devletin temel amaç ve görevleri sayılarak; kişilerin ve toplumun refah, huzur ve mutluluğunu sağlamak; kişinin temel hak ve hürriyetlerini, sosyal hukuk devleti ve adalet ilkeleriyle bağdaşmayacak surette sınırlayan siyasal, ekonomik ve sosyal engelleri kaldırmak; insanın maddi ve manevi varlığının gelişmesi için gerekli şartları hazırlamaya çalışmak görevlerine yer verilmiştir.
17. Devletimizin nitelikleri arasında sayılan **sosyal hukuk devleti**; "insan haklarına dayanan, kişilerin huzur, refah ve mutluluk içinde yaşamalarını güvence altına alan, kişi hak ve özgürlükleriyle kamu yararı arasında adil bir denge kurabilen, çalışma hayatını geliştirerek ve ekonomik önlemler olarak çalışanlarını koruyan, onların insan onuruna uygun hayat sürdürmelerini sağlayan, milli gelirin adil bir şekilde dağıtılması için gereken önlemleri alan, sosyal güvenlik hakkını yaşama geçirebilen, güçsüzleri güçlüler karşısında koruyarak sosyal adaleti ve toplumsal dengeleri gözetten devlettir. Çağdaş devlet anlayışı, sosyal hukuk devletinin tüm kurum ve kurallarıyla Anayasa'nın özüne ve ruhuna uygun biçimde kurularak işletilmesini, bu yolla bireylerin refah, huzur ve mutluluğunun sağlanmasını gerekli kılmaktadır. (Bakınız, Danıştay 2. Dairesinin 29/04/2009 tarihli ve E:2009/1338, K:2009/1799 sayılı kararı)
18. "Sosyal devlet" ilkesine ilişkin olarak Anayasa Mahkemesi kararlarında egemen olan görüşe göre; sosyal devletin görevi, kişinin onurlu bir yaşam sürdürmesi ve maddi ve manevi varlığını bu yönde geliştirmesi için gerekli koşulları oluşturmak, güçsüzleri güçlüler karşısında koruyarak gerçek eşitliği, yani sosyal adaleti, sosyal gönenci, sosyal güvenliği ve toplumsal dengeyi sağlamaktır. Bu kapsam içinde kişileri mutlu kılmak, onların hayat mücadelesini kolaylaştırmak, insan haysiyetine yaraşır onurlu bir hayat sürdürmelerini sağlamak gibi hususların da yer aldığı kuşkusuzdur.
19. Anayasa Mahkemesinin 16/07/2010 tarihli ve E:2010/29, K:2010/90 sayılı kararında da, kişinin sahip olduğu hak ve hürriyetlerin önem dereceleri göz önünde bulundurularak Anayasa'da yer aldığını, kişilerin maddi ve manevi varlıklarını geliştirebilmelerinin mutlu ve huzurlu olabilmelerinin başlıca şartının ihtiyaç duydukları anda sağlık hizmetlerine ulaşip bu hizmetlerden yararlanabilmeleri olduğu, sağlık hizmetlerinin doğrudan yaşam hakkıyla ilgili olması nedeniyle diğer kamu hizmetlerinden farklı olduğu, insan sağlığının, mahiyeti itibarıyla ertelenemez ve ikame edilemez bir özelliğe sahip olduğu hükmüne yer verilmiştir.
20. Anayasamızın "Sosyal ve Ekonomik Haklar ve Ödevler" başlıklı üçüncü bölümünün 41 inci maddesinde, ailenin Türk toplumunun temeli olduğu vurgulanmış, Devletin, ailenin huzur ve refahı ile **özellikle ananın ve çocukların korunmasını** ve aile planlamasının öğretimi ile uygulanmasını sağlamak için gerekli tedbirler almasını ve teşkilatını kurmasını hükme bağlamıştır.
21. Bu çerçevede, aile bireylerine huzur içinde birarada yaşayabilme imkanının sunulması gerektiği açıktır. Diğer bir ifadeyle, bu düzenleme ile ailenin korunmasına yönelik olarak devlete verilen görevin öngörüldüğü şekliyle yerine getirilebilmesinin temel koşullarından birisinin de aile

birliğinin sağlanması olduğu; aksi bir uygulamanın ise, ailenin huzurunu temelden sarsarak maddi ve manevi anlamda toplum ağısından giderilmesi çok zor olan zararları beraberinde getireceği, böylesi bir durumun ise, günümüzün evrensel anlamda kabul görmüş sosyal ve hukuk devleti anlayışıyla da bağdaşmayacağı ortadadır. (Bakınız. Danıştay 2. Dairesinin 27/02/2017 tarihli ve YD:2016/14817 esas sayılı kararı)

22. Somut olayımızda, *başvuranın sözleşmeli ğretmen olarak göreve başladığı, %81 oranında zihinsel ve bedensel engelli, bakmakla yükümlü olduğu çocuğunun tedavisinin atandığı şırnak İlinin Cizre ilçesinde, şırnak İlinde veya yakın illerde mümkün olmadığının anlaşıldığı görülmektedir. şırnak Devlet Hastanesinin 30/06/2017 tarihli ve 922 sayılı Raporunda “mevcut tanılara ve S.B.. İzmir Dr. Behçet Uz ocuk Hastalıkları Ve Cerrahisi Eğitim ve Araştırma Hastanesi zrl sağlık kurulu raporuna istinaden Kurumlarında ocuk nörolojisi, ocuk gastroenteroloji, ocuk psikiyatri bölümleri olmadığından hastanın kurumlarında takip ve tedavisinin mümkün olmadığı”nın belirtildiğini, 21/07/2016 tarihli zrl sağlık kurulu raporunda başvuranın oğlunun “motor fonksiyonda özel gelişimsel bozukluk, epilepsi, hafif zeka geriliği tanıları konulduğu, %81 oranında özür oranı belirlendiği, şırnak Valiliğinin 01/11/2017 tarihli ve E. 1492 sayılı yazısında başvuranın oğlu ...’nın şırnak il sınırları içerisinde genel sekreterliğe bağlı sağlık tesislerinde tedavisinin mümkün olmadığının belirtildiği dikkate alındığında; Milli Eğitim Bakanlığınca, hakkaniyet aısından ve sosyal devlet olmanın bir gereği olarak, başvuranın mağduriyetinin giderilmesine yönelik bir çözüm yolunun bulunması gerekmektedir.*
23. Kurumumuzun konuyla ilgili kararlarında da belirtildiği üzere, sözleşmeli öğretmenlerin idare ile imzaladıkları sözleşmeyi 4+2 yıl boyunca başka yere atanamayacaklarını bilerek imzaladıkları göz önünde bulundurularak, sözleşmeli öğretmenlerin aile birliği mazeretine bağlı yer değişikliği taleplerinin Bakanlık tarafından reddedilmesi işleminin, hukuka uygun olduğunu söylemek mümkündür. (Bakınız. Kamu Denetçiliği Kurumunun 09/10/2017 tarihli ve 2017/4187 dosya numaralı, 11/01/2018 tarihli ve 2017/4375 dosya numaralı, 11/01/2018 tarihli ve 201/4575 dosya numaralı Ret Kararları),
24. Zira, memur statüsünden farklı olarak, sözleşmeli personel statüsü, tarafların önceden belirlenmiş sözleşme hükümlerine uymaları ile zgr iradelerinin esas olduğu, diğer bir anlatımla kişilerin kendilerine uygulanacak esasları bilerek istihdam edilmeyi seçtikleri bir statüdür. Diğer bir ifadeyle, sözleşmeli personel statüsünde çalışan personel hak ve yetkileri daha önceden belirlenmiş hukuki statüye kendi istek ve iradeleriyle girmekte ve idare ile sözleşme aşamasında bütün bu hususlardan haberdar olarak sözleşme imzalamaktadırlar.
25. Ancak, somut olayımızdaki gibi, *başvuranın engelli çocuğunun başvuranın atandığı yerde tedavisinin mümkün olamayacağının belirlenmesi bakımından ilgilinin hiçbir kusurunun bulunmadığı, bu sebeple Bakanlığın hakkaniyet gereği, telafisi g ve imkansız zararların önüne geçmek adına, hakkaniyet aısından ve sosyal devlet olmanın bir gereği olarak, mağdur halde olan ilgililerin sorunlarına çözüm getirmesi gerekmektedir.*
26. Ancak, 652 sayılı Milli Eğitim Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Ek 4 üncü maddesinin 3 üncü fıkrası incelendiğinde, sözleşmeli öğretmenlerin 4 yıl boyunca başka bir yere atanamayacağı ifadesinin yer aldığı, bunun dışında her ikisi de sözleşmeli ğretmen olan öğretmenlerin aile birliğinin sağlanmasına imkan veren istisnai bir düzenlemenin yer almadığı anlaşılmaktadır. Buna rağmen, Bakanlığın aile birliklerinin sağlanması talebinde bulunan sözleşmeli öğretmenlerin kk bir kısmı için dahi olsa bu imkanı sağlayarak ilgililer lehine bir uygulama yoluna gittiği ve kuralı esnettiği görülmektedir.

27. Konuyla ilgili olarak, Denizli ilinin kalkınmada birinci derecede öncelikli iller kapsamında yer almadığı değerlendirilse de, 652 sayılı Milli Eğitim Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Ek 4 üncü maddesinin birinci fıkrasında yer alan hükmün incelenmesinden, madde metninde yer alan “öncelikle” ibaresinin kalkınmada öncelikli yörelerin dışında da Bakanlığın sözleşmeli öğretmen atayabileceği anlaşılmaktadır.
28. Bunun yanında, başvuranın sözleşmeli öğretmen olarak atandığı 2016 yılının Kasım ayı sonrasında, Bakanlık tarafından yine sözleşmeli öğretmen alımı yapıldığı, 2018 yılının Şubat ayında 20 bin sözleşmeli öğretmen alım ilanı daha yayımlandığı, Bakanlığın öğretmen ihtiyacını ücretli öğretmenlik yoluyla da karşılayabileceği; dolayısıyla başvuranın çocuğunun sağlık durumunun ciddiyeti karşısında, başvuranın çocuğunun sağlık durumu gözetilerek atamasının Denizli iline yapılması durumunda başvuranın ayrılmasıyla boşalan öğretmenlik pozisyonunu kolaylıkla doldurarak öğretmen ihtiyacını telafi etme imkanı bulunduğu değerlendirilmektedir.
29. **Kurumumuzca yapılan değerlendirme neticesinde,** Milli Eğitim Bakanlığının görev alanı çerçevesinde eğitimde fırsat eşitliğini sağlamak amacıyla getirilen sözleşmeli öğretmenlik uygulaması kapsamında, ilgili mevzuatta atananların 4 yıl süreyle başka yere atanmayacağı yönünde bir hüküm bulunsa da, sağlık sorunları nedeniyle ilgililerin yaşadıkları mağduriyetler karşısında, sosyal devlet olmanın ve hakkaniyet ilkesinin bir gereği olarak, ilgililere idare tarafından gerekli kolaylığın sağlanması gerektiği değerlendirildiğinden; başvuranın atamasının, çocuğunun tedavisinin devam ettiği Denizli iline, mümkün değilse çocuğun tedavisinin mümkün olduğu başka bir ilde yapılması yönünde tavsiye kararı verilmesi gerektiği sonuç ve kanaatine ulaşılmıştır.

B. İyi Yönetim İlkeleri Yönünden Değerlendirme

30. 28/03/2013 tarihli ve 28601 mükerrer sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Kamu Denetçiliği Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmeliğin 6 ncı maddesinde iyi yönetim ilkelerine yer verilmiş olup; Kurumumuzca talep edilen bilgi ve belgelerin idare tarafından süresi içinde gönderildiğinden ve başvuranın dilekçesi üzerine kısa sürede cevap verdiğinden “*kararın geciktirilmeksizin bildirilmesi*” ilkesine uygun hareket ettiği; ancak, başvuranın talebini reddederken bu işlem karşısında hangi sürede hangi mercilere başvurabileceğinin göstermemiş olması sebebiyle “*karara karşı başvuru yollarının gösterilmesi*” ilkesine uymadığı tespit edilmiş olup, idareden bundan böyle bu ilkeye de uyması beklenmektedir.

VI. HAK ARAMA ÖZGÜRLÜĞÜNE İLİŞKİN AÇIKLAMA

31. 6328 sayılı Kanunun 21 inci maddesinin ikinci fıkrası uyarınca, bu Tavsiye Kararının idareye tebliğ tarihinden itibaren 30 gün içinde idare tarafından herhangi bir eylem ya da işlem tesis edilmezse (varsa) dava açma süresinden kalan süre işlemeye devam edecek olup Ankara İdare Mahkemelerinde yargı yolu açıktır.

VII. KARAR

Yukarıda açıklanan gerekçe ve dosya kapsamına göre;

Çocuğunun tedavisinin devam ettiği Denizli iline, mümkün değilse çocuğun tedavisinin mümkün olduğu başka bir ilde yapılması hususunda **MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞINA TAVSİYEDE BULUNULMASINA,**

6328 sayılı Kamu Denetçiliği Kurumu Kanununun 20 nci maddesinin üçüncü fıkrası uyarınca; **MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI** tarafından bu karar üzerine tesis edilecek işlemin otuz gün içinde Kurumumuza bildirilmesinin zorunlu olduğuna,

Kararın **BAŞVURANA** ve **MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞINA** tebliğine,

Türkiye Cumhuriyeti Kamu Başdenetçisince karar verildi.

e-imzalıdır

Şeref MALKOÇ
Kamu Başdenetçisi